

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1956/2020
25.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Мићић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8672/19 од 27.11.2019. године, у седници одржаној 25. новембра 2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 8672/19 од 27.11.2019. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 21745/18 од 21.06.2019. године, ставом првим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде слободе и права личности, исплати износ од 700.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 27.03.2018. године, па до исплате. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 138.600,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 8672/19 од 27.11.2019. године, преиначена је наведена првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев којим је тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде нематеријалне штете због повреде слободе и права личности исплати износ од 700.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате. Ставом другим изреке, преиначено је и решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је тужилац обавезан да туженој накнади трошкове (првостепеног) парничног поступка у износу од 9.000,00 динара. Ставом трећим изреке, тужилац је обавезан да туженој на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 18.000,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. ЗПП и дозвољеност на основу члана 403. став 2. тачка 2. истог закона, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена, али да није основана.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Наводи ревизије притом не садрже разлоге из којих би се могло закључити која битна повреда поступка је учињена доношењем побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, против овде тужиоца је вођен кривични поступак који је правноснажно окончан пресудом Вишег суда у Београду К 414/10 од 16.06.2014. године (која је постала правноснажна 01.08.2014. године) којом је одбијена оптужба за кривично дело силовања из члана 178. став 3. у вези става 1. КЗ. Тужилац је у том поступку био лишен слободе у два периода, у трајању од укупно 208 дана и то од 14.03.2008. године до 07.07.2008. године и поново од 28.12.2011. године до 30.03.2012. године. Тужиоцу је притвор одређен најпре решењем Окружног суда у Београду К 1975/06 од 06.03.2018. године у трајању од 30 дана јер није приступио на претрес од 01.02.2008. године, на основу члана 142. став 1. тачка 1) тада важећег ЗКП-а, јер су постојале околности које указују на опасност од бекства, с обзиром да није затечен на адреси свог пребивалишта, односно да се крио. Овај притвор му је продужен решењем од 14.05.2018. године за још два месеца, а укинут је решењем од 07.07.2008. године. Решењем Вишег суда у Београду К 414/10 од 18.11.2011. године, тужиоцу је поново одређен притвор на основу члана 142. став 1. тачка 4. ЗКП, из разлога што се као окривљени није редовно одазивао на позиве суда иако је био уредно обавештен. Овај притвор му је продужен за још два месеца, а укинут је решењем од 30.03.2012. године. Приликом укидања оба притвора, била му је одређена мера забране напуштања боравишта. Тужилац је у кривичном поступку као окривљени био присутан на претресима од 28.12.2006. године, 16.05, 18.09. и 15.11.2007. године, а после недоласка на претрес 01.02.2008. године, расписана је потерница и одређен му је притвор, који је касније продужен, па укинут 07.07.2008. године. На наредних шест претреса тужилац се уредно одазивао, онда није приступио на претрес од 07.04.2010. године због смртног случаја у породици, о чему је обавестио суд телеграмом, на следећем претресу се појавио, али није приступио на претрес од 07.11.2011. године, након чега је расписана потерница и поново му је одређен притвор, који је касније продужен, па укинут. Тужилац је у току трајања целог кривичног поступка био пријављен на истом месту пребивалишта и био је запослен код истог послодавца ЈП „...“ - Из његовог исказа је утврђено да се тог дана када му је први пут одређен притвор, због недоласка на главни претрес одржан 01.02.2008. године био успавао јер је радио у трећој смени и да је то био разлог недоласка у суд. У другој ситуацији одређивања притвора због недоласка на главни претрес одржан 07.11.2011. године, налазио се на лечењу у болници због прелома ноге из које је отпуштен септембра

месеца и због које повреде се кретао са штакама, о чему је приложио медицинску документацију. Пре подношења тужбе у овој правној ствари, тужилац је поднео захтев туженој ради постизања споразума о обештећењу по наведеном основу.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да постоји основ одговорности тужене за штету коју је тужилац претрпео због повреде слободе и права личности проузрокованих неоснованим лишењем слободе на основу одредбе члана 560. ЗКП. Оценио је притом да нема доприноса тужиоца настанку штете јер он својим поступцима није довео до свог притварања, имајући у виду велики број претреса на које је приступио, а да са друге стране није приступио само на четири претреса у кривичном поступку који је трајао седам година, при чему његова адреса пребивалишта није мењана. Поклонио је веру тужиоциевом исказу да се приликом првог одређивања притвора био успавао, а да је одређивање другог притвора наступило у време лечења због прелома ноге, што је био оправдавајући разлог за његов недолазак, па је у контексту свега утврђеног закључио да то нису околности које би искључивале право тужиоца на накнаду штете у смислу цитиране законске одредбе, већ су само релевантне код одмеравања висине штете у смислу члана 200. ЗОО. Ценећи критеријуме из ове законске одредбе закључио је да тужиоцу као правична и адекватна сатисфакција припада накнада износа од 700.000,00 динара заједно са припадајућом законском затезном каматом од дана пресуђења.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, правилном применом материјалног права и то члана 584. став 1. и став 2. ЗКП-а („Сл. гласник РС“, бр.72/11...55/14) као важећег на дан доношења правноснажне пресуде Вишег суда у Београду К 414/10 од 16.06.2014. године. Ставом 1. цитиране законске одредбе, прописано је да се неосновано лишеним слободе сматра лице које је било лишено слободе а није дошло до покретања поступка јер је правноснажним решењем поступак обустављен или је оптужба одбијена или је поступак правноснажно окончан, одбијајућом или ослобађајућом пресудом. Међутим, ставом 2. исте законске одредбе прописано је да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободе. Да би оштећени имао право на накнаду штете због неоснованог лишења слободе, морају се кумулативно испунити оба услова прописана цитираном законском одредбом. Према оцени овог суда, а имајући у виду утврђено чињенично стање, тужиоцу не припада право на накнаду штете, због неоснованог лишења слободе јер је сам својим поступцима допринео да се према њему распише потерница, а након тога и два пута одреди притвор, а у оба случаја је након укидања притвора њему била изречена и мера забране напуштања боравишта. Тужиоцу је притвор одређиван због опасности од бекства, што је посебна околност за одређивање притвора будући да је на то указивало његово понашање током кривичног поступка.

Неосновано тужилац у ревизији напада примењено материјално право истичући да је за све време трајања кривичног поступка који је трајао око седам година, присуствовао на 26 од 30 претреса, односно да није приступио само на четири претреса, а које одсуство је у овој парници аргументовао медицинском документацијом која то оправдава и да је притом све време живео на истој адреси пребивалишта, сматрајући да су то околности које

га ескулпирају од закључка другостепеног суда заузетог у побијаној пресуди (да је сам својим недозвољеним поступцима проузроковао одређивање притвора у оба случаја).

Ово стога што притвор као мера обезбеђења присуства на главном претресу тужиоцу није био одређен на почетку кривичног поступка без обзира на тежину запрећеног кривичног дела, већ онда када се он није појавио на главном претресу први пут недоласком на претрес од 01.02.2008. године, а други пут због недоласка на претрес од 07.11.2011. године, иако је већ имао раније искуство о могућим последицама недоласка, када су притвори одређени из истог разлога – опасности од бекства. Зато је и по правном становишту овога суда, другостепени суд правилно извео закључак о томе да је тужилац својим недозвољеним понашањем проузроковао одређивање притвора у оба случаја. С тим што се у овом парничном поступку не може испитивати оправданост разлога тужичевог неприступања на претресе јер је то ствар оцене суда у наведеном кривичном поступку.

Овај суд налази да без обзира на дужинуведеног времена у притвору од укупно 208 дана који заиста мора бити ограничен на најкраће могуће време, да не постоји основ за тражену накнаду нематеријалне штете, с обзиром на то да је притвор у оба случаја био оправдан јер су постојали захтеви јавног интереса који је превагнуо над правилом поштовања слободе појединца и није прешао разумну дужину. Поготово када се има у виду да трајање притвора од укупно 208 дана није било непрекидно у континуитету, већ са прекидом и у интервалу од скоро три године.

Правилно је донета и одлука о трошковима поступка на основу члана 165. став 2. ЗПП у вези чланова 153. став 1, 154. став 2. и 162. ЗПП.

На основу изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци ове пресуде у смислу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић